

- Usmakelig bokgave fra gammelnazistene

■ Helge Songe

De videregående skolene i Telemark, og også i landet forøvrig, mottar i disse dager en meget spesiell bokgave fra Institutt For Norsk Okkupasjonsforskning.

- Dette er både sjokkerende og usmakelig, sier historielektor Trygve Solvang ved Rjukan videregående skole.

- Som kjent eies og drives dette instituttet av en samling gammelnazister. Jeg vil ikke et øyeblikk nøle med karakterisere dette som et forsøk på usmakelig snikpropaganda overfor de yngre generasjoner for å rettferdiggjøre hva NS-folkene sto for og drev med under krigen, fremholder han.

- Bøkene kom til skolen torsdag på en meget anonym og tilforlatelig måte. Det hele var adressert til bibliotekaren ved skolen. Nå har ikke vi bibliotekar, så ved en tilfeldighet havnet bøkene hos meg.

- Nå ville også tilfellet at vi nettopp har hatt en del om okkupasjonen, og deriblant om de NS-folkene som rømte med båt fra Espeland fangeleir til Argentina i 1947. Det var dette som fikk meg til å se nærmere på bøkene. Og da viser det seg at alle fire inneholder et ensidig forsvar av NS-folkene, forteller han.

«Romantisk og spennende»

Med bøkene følger en liten beskrivelse av hva de handler om. Når det gjelder Roald A. Nielsens bok "Solbris Ohoi", om er en skildring av hvordan en del NS-folk klarte å flykte fra en norsk fangeleir i 1947, sier beskrivelsen blant annet følgende:

"Dette er en spennende og humørfyllt beretning om flukt fra Espeland fangeleir til Argentina, som dengang i 1947 skapte stor røre i norsk offentlighet og presse".

- En 15-16-åring, som eks-

BAKVEIEN: - Måten bøkene kom til skolen på oppfatter jeg som et klart forsøk på å snike de inn i elevbiblioteket, nær sagt bakveien, sier historielektor Trygve Solvang. (Foto: Helge Songe)

empelvis finner en slik bok i et skolebibliotek, vil sannsynligvis oppfatte det hele som en spenningsroman - og lese den deretter. Derfor er det så viktig at vi har hånd om dette slik at vi kan forklare hva det egentlig handler om. For dette er ingen spenningsroman. Tvert imot handler det om NS-folk som rømte fra straffen de hadde fått som følge av sine aktiviteter under krigen, påpeker Trygve Solvang.

Det tre andre bøkene er Odd Melsoms "På nasjonal uriaspost", Vidkun Quislings forsvarstale i lagmannsretten 1945 og Arne Stornes' "Skrift om vår nære historie".

Tar sterk avstand

Trygve Solvang tar sterk av-

stand fra det han mener er et ualmennlig frekt forsøk på å snike bøkene inn i elevbibliotekene ved skolene, nær sagt bakveien.

- For det første var de som sagt adressert direkte til bibliotekene. For det andre ble de sendt ut i OL-ferien. Og for det tredje tyder følgebrevet på at det hele er en ualmennlig storsinnet gave, mener han.

- Men for ungdom å lese denne type propaganda uten å ha nødvendig bakgrunnskunnskap vil jeg på det sterkeste fraråde. Derfor kommer ikke vi til å plassere bøkene i elevbiblioteket. Derimot kommer vi til å ha de i lærernes samling. Da kan vi bruke dem som kilder og bakgrunnsstoff i undervisningen - først og fremst for å vise hvordan NS-folkene

i ettertid forsøker å rettferdiggjøre det de drev med under krigen, sier Trygve Solvang.

Alsaker reagerer

Fylkesskolesjef Knut Alsaker var ikke kjent med den noe spesielle bokgaven da Varden igår tok opp saken. Men han ser klart at dette dreier seg om noe helt annet enn bokgaver generelt.

- Jeg vil umiddelbart sende ut en telefax til samtlige skoler der jeg ber de ansvarlige gjøre det som er nødvendig slik at bøkene blir tatt hånd om på en tilfredsstillende måte, sier han.

- Nå er det den enkelte skoles eget ansvar hvorvidt de vil ta imot en gave eller om de vil returnere den. Som kildemateriell i historieundervisning kan

sikkert bøkene brukes. Men det er jo helt avgjørende at man i forbindelse med slik litteratur tar en verdiskusjon med elevene, slik at de samtidig vet hva dette i virkeligheten handler om, understreker han.

- Vi vet at gammelnazistene fortsatt kjemper for å renske seg. Hvorvidt dette er snikreklame skal jeg ikke ta stilling til her og nå. Men jeg regner i alle fall med at den enkelte skole tar dette på alvor, og at gaven behandles deretter, poengterer fylkesskolesjef Knut Alsaker.